

Krögarfamiljen Öhman i Västerhaninge 1847 – 1873

Av Keth Andersson, Nynäshamn, Glimtar 1999

Tingshuset på 1870-talet

Under de sex åren mellan 1867 och 1873 drevs gästgiveriet på Västerhaninge Tingshus av Inga Gustava Pettersdotter och hennes man Johan Persson. Inga Gustava var väl förtrogen med värdshusverksamhet. Hon och hennes förste man Anders Olof Öhman f. 1823 i Kängsta, Ösmo, drev 1847-1849 värdshuset som fanns i Tingshuset i Västerhaninge. 1849 flyttade de till Fors gästgiveri. Efter Anders Olofs död 1860 flyttade Inga Gustava en tid från socknen men återkom 1861 och bodde då med sina barn på Fors gästgiveri fram till dess hon med sin nye man Johan Persson f. 1830 i Västerhaninge, flyttar till Tingshuset 1867, Inga Gustava hade fem barn med Anders Olof Öhman, men inte några med sin andra make.

1867 bestod familjen som flyttade in i Tingshuset av:
Inga Gustava Pettersdotter född 25 december 1817 på Yxlö, Hon var alltså 50 år gammal.

Hennes andre man Johan Persson född 13 november 1830 i Västerhaninge, Han var 13 år yngre än sin hustru.

Hennes barn:

Augusta Wilhelmina Öhman 19 år,

August Wilhelm Öhman 16 år,

Ida Josefina Öhman 13 år

Erik Johan Öhman 11 år

Hulda Eugenia Öhman 9 år.

Gästgiveriet i Fors, okända personer, okänt år, kan vara Svante Vitus Carlsson, Svin-Kalle, med familj.

Det äldsta barnet Augusta Wilhelmina är skriver prästen "ofärdig". Hon konfirmeras med tvekan 1864 trots att hon har bristfälliga kunskaper i kristendom. Först har prästen skrivit att hon inte tillåts konfirmation. Detta har han sedan ändrat och strukit över. Något betyg fick hon däremot inte. Det har hon heller inte fått på husförhören. Augusta Wilhelmina är född i Tingshuset.

Barnens farfarsfar Erik Johan Öhman (1769-1841), farfar Per Erik Öhman (1799-1885) och farfarsbror Lars Olof Öhman (1806-1846) var alla fjärdingsman i Ösmo. Dessutom fanns en farbror som liksom farfar hette Per Erik Öhman. Hans son Erik Walfrid var fjärdingsman på Utö. Tingshuset i Västerhaninge var för dem ett välkänt begrepp.

När Inga Gustava dör på våren 1873 fortsätter inte hennes man med värdshusrörelsen Han återgår till jordbruket och blir dräng på Ribby gård. Av barnen finns alla utom August Wilhelm kvar hemma. De kommer nu att skingras. Augusta Wilhelmina 25 år kommer till Staf 1, där hon stannar till 1876. Ida Josefina 19 år flyttar till Stockholm. Erik Johan 17 år flyttar till Häringe under ett år innan han också beger sig till Stockholm Hulda Eugenia flyttar till Ärla socken. (Min tolkning av prästens svårlästa kråkfötter)

Hur gick det för barnen?

Fyra av de fem syskonen, kom att emigrera till Amerika, Ida Josefina är den första som emigrerar. Hon reser från Göteborg 1881 med destination Boston. Hon är då 27 år gammal. Hulda Eugenia följer efter i april 1882. Hon är då 23 år, Erik Johan var 17 år när mamman dog.

1874 flyttar han till Söder i Stockholm. Först bor han på Götgatan och arbetar som dräng hos grosshandlare Johan Bäckström. Från 1878 kanske tidigare återfinns även han på Högbergsgatan 22 hos brodern August Wilhelm, Samma år flyttar August Wilhelm till Ösmo men återkommer efter två år. Erik Johan är redan då inskriven i Stockholms sjömanshus. 1881 försvinner han. Prästen har skrivit att han flyttat till Jakobs församling, men sedan strukit över det. I Jakobs församling är han inte inskriven. Nästa gång vi träffar på honom är när han får en son i Amerika 1889. Han är då gift med svenskan Augusta Wilhelmina (namne till hans äldsta syster) Swengren från

Skälvum i Västergötland. Hon utvandrade 1882 via Göteborg med destination den lilla staden Cokato i Minnesotas svenskbygder Hon skulle vara lärarinna där. Hur hon träffade Erik Johan är okänt. Han har inte gått den vanliga emigrantvägen. Finns inte med på några passagerarlistor. Förmodligen har han hoppat av när båten han jobbat på kom till Amerika.

Det vi vet om honom i Amerika är att han ändrar Johan till John och att han får en son där 1889. Han arbetar som snickare i Everett utanför Boston. Han dog där 1910 i influensa. Förmodligen i den vi här i Sverige kallar Spanska sjukan.

August Wilhelm hade flyttat till Söder i Stockholm redan 1868. Han arbetade bl. a. i ett garveri. År 1875 gifte han sig med Ida Josefina Olsdotter från Blekinge. (Namne till hans syster.) 1878-1880 återfinns vi honom som handlare i Ösmo Han har då hand om den affär som fanns i Marielund, Själf. Den ägdes av hans farfar Per Erik Öhman, fjärdingsman i Ösmo. Marielund ligger alldeles i närheten av huset Eriksberg vid Jursta Eriksberg byggdes av den förste fjärdingsmannen Öhman 1803 och är fortfarande i släktens ägo.

Affären i Marielund kom sedan att innehas av August Wilhelms kusin Per Adolf Södergren. August Wilhelm och hans hustru återvände till Katarina församling på Söder i Stockholm. De fick ett enda barn en son 1883. Tragiskt nog dog sonen knappt två år gammal. Ett halvår senare dör August Wilhelms hustru och han gifter sedan inte om sig. Nästan hela tiden bor han på Högbergsgatan 22, mitt emot Katarina kyrka. Det är också dit som systemen Augusta Wilhelmina kommer liksom brodern Erik Johan, 1904, 53 år gammal, emigrerar August Wilhelm till Boston i Amerika. Där finns då alla syskonen utom äldsta systemen Augusta Wilhelmina.

Augusta Wilhelmina har flera olika adresser i Katarina församling. Hennes yrke är sömmerska. I mantalslängderna kan man läsa att hon är sjuklig och ofärdig. Ibland står det att hon är arbetslös och inhyses. När hon är 37 år får hon en dotter (oäkta) Bernhardina Margaretha Öhman. Augusta Wilhelmina tycks ha klarat sig ganska bra. Hon får 1891 en egen lägenhet, ett rum och kök på Götgatan 11. För den betalar hon 132 kr/år. Hon har själv hand om sitt barn. Ofärdighetsstämpeln försvinner ur papperen.

Från 1907 får hon fem kronor i månaden från fattigvården. Tidigare hade hon fått bidrag vid ett par tillfällen då hon varit sjuk. 1907 flyttar den då 22-åriga dottern från Söder till trakten runt Humlegården i Engelbrekts församling. Någon månad senare flyttar även Augusta Wilhelmina dit. Vad som sedan hänt dem vet jag inte.

Erik Johan Öhman, sjömannen, återvände aldrig till Sverige inte heller hans son Erik William eller hans sonson Clifford Arnold.

Hans sonsonsson däremot, Bob Öhman, besökte Sverige i juni 1999. Bob känner sig mycket svensk och är noga med att prickarna skall vara kvar i Öhman. Trots att det är över 100 år sedan Erik Johan Öhman utvandrade till Amerika så lever det svenska kvar bland hans amerikanska ättlingar. Bob bor i San Francisco och kör Greyhound buss. Han presenterar sig som svensk, går kurser i svenska språket, firar midsommar, älskar köttbullar, tycker att sill är det godaste som finns. Har en stor svensk flagga på väggen, en karta över Sverige under stormaktstiden som bakgrundsbild i sin dator. Besöket i Sverige i somras gav mersmak.

Kanske kommer han tillbaka sommaren 2000, medhavande farbror, syster och andra släktingar. Planering för resan pågår för fullt. Bli inte förvånade om det en dag står två mörkhyade amerikaner utanför Tingshuset och säger sig vilja se var deras morfarsfarfarsfar växte upp. De är Bobs barnbarn.